



*L'herència
dels càtars*

Pep Castellano



Edicions del Bullent



JULIOL DE L'ANY 1999. UNA CLARIANA ALS PIRINEUS

Lavien estat parlant tota la vesprada. Ella jugava amb brins d'herba que anava collint i rosegant, mentre ell mirava de furtar-li's per portar-se'ls a la boca també. Els seus ulls es van creuar. De sobte, es van posar, tots dos, seriosos i tendres a la vegada, i les seues boques es van ajuntar. Era clar que acabarien així, es necessitaven massa l'un a l'altre. Havien desitjat molt aquell instant, i es van deixar fer, assaborint el moment, fruit-lo plenament. Oriol va mossegar suaument el llavi inferior a Marta, estirant i xuclant tots els racons de carn d'aquell somriure que tant l'atreia. Ella, lentament, va tancar els ulls. Volia sentir el contacte d'aquells llavis, d'aquelles dents, volia ensumar aquella olor que la feia tornar boja i que ara sentia tan a prop. Volia saber com era un bes del seu estimat, el primer bes del seu estimat, sense veure'l. Volia assaborir-lo i, alhora, estar-ne segura. Va pensar de pessigar-se per tal de garantir la realitat del moment o de despertar si, dissortadament, somiava.

Però no va caldre la violència de la pinçada. De seguida va notar com una agitació, com una picoreta



que li va ericar la pell, seguida d'un calfred que li va recordar que estava a punt de fer-se de nit i que començava a refrescar.

Va ser una sorpresa molt agradable trobar el seu estimat a la mateixa vall dels Pirineus francesos. Una vall on els seus pares l'havien arrossegada de vacances, contra la seua voluntat. Ella s'estava al càmping amb els pares, i l'Oriol, al camp de treball de recuperació del patrimoni, que l'associació *Leo Lagrange* havia organitzat per a estudiants de francès del País Valencià. Quedaven a les vesprades, xarraven i jugaven a festejar.

Marta esperava avorrir-se terriblement mirant com pasturaven aquelles vaques ensopides dels Pirineus, menjant formatge com una boja o fent aquelles excursions a vells monuments càtars que el seu pare havia estat mesos planificant amb fotos, documents i mapes de la zona. I, vés per on, estaven resultant les vacances més agradables de tota la seua vida: els Pirineus, ella i l'Oriol. I, a més, no hi era Carla per haver d'amargar-li el festeig coquetejant amb el seu xicot.

Allí hi era, amb el seu estimat, asseguts tots dos sobre aquelles velles runes, en una clariana del bosc, a mig camí entre els seus pares i el campament d'ell. Eren unes parets ensorrades que algun dia devien haver estat una cabana de pastors, però que ara havien esdevingut el seu refugi d'amor.

Marta va obrir els ulls, un esquirolet estava observant de prop, amagat entre els liris blaus. Aquelles flors estaven escampades pertot arreu de la clariana, i això donava un aire més romàntic al festeig. Però, d'aquest romanticisme, semblava que només ella se n'adonara.



—És un lloc preciós. M'hi quedaria a viure.

—Sí, no està malament.

Va mirar d'acostar-se a l'animal per tal d'acaronar-lo, però aquest va fugir i es va amagar per una escletxa, entre dues pedres dels enderrocs.

—Marta, ens n'hauríem d'anar. A mi, se'm farà tard per tornar al campament.

—Espera, vull veure on ha anat a parar l'esquirollet.

—S'ha amagat per ací. Sembla com si hi haguera una cova o un refugi soterrat.

—Segur que el meu pare estaria content d'investigar aquestes runes. Està un poc pesat! L'hauries de convidar un dia al vostre camp de treball. Sempre està proposant excursions al castell de Montsegur, fa dibuixos de pedres, fa fotos dels arcs, dels finestrons que queden... Acabaré farta de tanta història. Encara sort que de vesprada et tinc a tu, Oriol!

—Ja ho sabia, jo, que veníeu ací. És per tu que vaig acceptar de venir al camp de treball.

Es van tornar a besar, ara amb certa precipitació, ansiosos, amb els ulls oberts. Ella es va recrear acariciant les puntes dels cabells a l'Oriol. Li agradava passar els dits pels rínxols que li havien crescut durant l'estiu.

—No te'ls talles mai, els cabells, Oriol. M'agrades molt així, saps?

—Tranquil·la, Marta, perquè no ho pense fer. Però, ara, anem-nos-en, que jo faré tard. Ja hi tornarem. Aquest lloc m'agrada especialment i, a més, pot ser interessant investigar aquest soterrani que hem trobat.

—Sí, ho farem. Demà, d'acord?

—Potser.



OCTUBRE DE L'ANY 1200.
ELS PIRINEUS,
ENTRE PRADA I SANT MIQUEL

s com si haguera decidit de ploure com feia anys que no plovia als Pirineus. Durant la vesprada, els núvols s'havien quedat aturats a les puntes de les muntanyes que vorejaven Sant Miquel de Cuixà, però arribat el capvespre havien començat a descarregar. Era una d'aquelles pluges de tardor que omplen de seguida barrancs i torrents, una d'aquelles en què l'aigua canvia en segons el paisatge, fins i tot als Pirineus. S'emportava els arbres, els animals i les cabanes que estaven més a prop dels rierols.

Maria havia tingut els primers símptomes. A Prada, hi havia una dona que feia de comare i ajudava les parteres inexpertes a tenir el seu primer fill. No hi hauria arribat a temps, però, amb aquell xàfec, encara que l'hagueren avisada. S'haurien d'arreglar sense ella.

L'aigua rebotava sobre el sostre de la cabana i a Mateu li havia vingut un fort maldecap, produït no sabia ben bé si pel soroll de l'aigua, si per la por que la cabana no resistira la tronada o si pels nervis que tenia per la seua muller. Ella, però, estava tan capficada en els dolors del part que no s'havia adonat del diluvi que



tenien al damunt.

Al foc, hi havien posat a bullir una caldera amb aigua per si de cas, i les veïnes del mas havien vingut a ajudar. El van fer fora. Ell hauria preferit quedar-se a la vora de Maria, però no va poder ser: sentia els esbufecs de la seua dona, la sentia fer força i empentar, sentia els seus gemecs i fins i tot li va semblar que el cridava. Mateu, però, no podia fer res més que deixar que l'aigua del cel li caiguera sobre el barret i aquella capa de llana ben atapeïda que li havia teixit Maria. Molt hauria de ploure perquè li calara.

Assegut al brancal de la porta, recordava la seua boda, l'any passat. Maria i ell havien festejat amb joia, sense cançons ni poemes, perquè ni l'una ni l'altre no en sabien gaire, de l'art dels trobadors. Ho havien fet, però, amb molta passió i tendresa. Recordava la cerimònia, amb el bisbe càtar de Carcassona, que estava de visita a Sant Miquel. La felicitat es reflectia a la cara de Maria. I a la seua també, de segur! Li van venir al cap les paraules d'aquell perfecte que els havia casat.

—Com és de fàcil veure Déu en els vostres ulls!

—Senyor?

—Déu és als ulls d'aquells que s'han lliurat a la passió de l'amor. Estimeu-vos. Estimeu-vos amb passió i Déu serà amb vosaltres.

Ho havien fet, ja ho crec. S'havien deixat portar per la bogeria de l'amor, per la passió dels seus sentiments.

Recordava també com va entrar en contacte amb la nova fe càtara. Mateu, abans de trobar Maria, havia estat pastor per les muntanyes dels Pirineus. Un dia va conèixer una parella de perfectes. Les raons d'aquella



parella van ser poderoses per convèncer-lo. Parlaven occità, la mateixa llengua que ell, i ho feien de coses que entenia, de les cabres, dels núvols, dels prats, de la llet i del formatge: li feien veure Déu en aquelles coses que li eren tan familiars.

Però, la cosa que el va fer canviar realment van ser les accions d'aquells perfectes. Els havia vist passar moltes vegades per les muntanyes, els havia vist fer penitència i fer caritat als necessitats, els havia vist caminar i ajudar els que ho necessitaven.

A ell mateix, l'havien ajudat un dia a traure una ovella que havia caigut en un clivell entre dues roques. Mateu va mirar d'arrapar-se per tal de traure-la'n, però aquella ovella pesava massa per a ell sol, i si deixava molta estona el ramat, podia perdre'n alguna altra.

Bort, el seu gos, no parava de bordar mirant de mantenir el ramat compacte. La parella de perfectes, que passava per allí, en sentir l'enrenou dels lladrucs, s'hi van acostar per veure què passava. Entre tots, ara, la cosa va ser molt més fàcil.

—Ja has vist el que et passa per anar a la teua, bleada! —Mateu parlava a l'animal com si fóra un fill seu—. Au, torna amb les altres que...

—Tranquil, Mateu, ja veieu que no ha passat res —li va dir un dels dos perfectes que l'havien ajudat.

—Ara ja estic tranquil, però m'ho ha fet passar ben malament!

—Bé. Però, ja ha passat.

—Sí, moltes gràcies. Si no haguera estat per vós... Jo ja pensava que pagava la pena deixar perdre l'ovella del dimoni.



—De res, home, de res.

—Però, mireu —li va dir l'altre—. Aquesta no és una ovella del dimoni. Ha fugit del ramat, no ha fet cas, ni a tu ni al teu gos, però mereix ajut i perdó, com les altres.

Els altres rectors i capellans predicaven en llatí i feien por amb aquelles imatges que explicaven de persones cremant-se eternament a les calderes de l'infern. Predicaven la prohibició i escampaven la por del càstig, però eren els primers a saltar-se les normes que imposaven. Alguns, fins i tot, se'n burlaven:

—Feu el que jo diga, però no feu el que jo faça.

Així, no era d'estranyar que cada vegada foren més les persones del país del Llenguadoc que, com Mateu, es van fer creients en la nova fe càtara que predicava l'amor en lloc de l'odi, tal com havien predicat els primers cristians.

Anava pensant en aquestes coses, sota la pluja, mentre acarona el Bort, aquell gos d'atura que tan-tes vegades l'havia ajudat a tancar el ramat. Així que sentia els xiulets de l'amo, ell, ràpidament, agrupava les ovelles i les feia acudir al tancat. Quantes vegades havien fet junts la feina. I quantes vegades, com ara, sota la pluja.

El xàfec havia minvat un poc i l'aigua ja no queia amb tanta força. Potser ja n'hi havia prou. Bort udolava, se'l notava neguitós. Mateu va mirar de tranquil·litzar-lo acaronent-lo per sota la mandíbula, com li agradava, però allò no el va calmar. Dins la cabana se sentiren uns plors, i això desassossegava el gos. Segur que ja havia nascut el seu fill! No gosava d'entrar,



perquè l'havien fet fora amb ganes i li havien insistit que no hi entrara per res del món. Però entraria, ja no podia aguantar més aquella espera. En el moment que Mateu va allargar la mà al picaporta per obrir i eixir-ne de dubtes, Marta, la veïna, va eixir amb un farcell de tela, dins el qual hi havia el seu fill.

—Tot ha anat bé. És un mascle i serà un bon perfecte —li va dir.

—Serà un bon perfecte si ell vol ser-ho. Dus el meu fill!

N Li va agafar el xiquet de les mans. No sabia com sostenir-lo, però va fer el possible per poder veure-li la cara, destapant el farcell amb el dit. La criatura el va impressionar de seguida, amb aquelles manetes tan menudes, que l'agafaven i que li transmetien força i ganes de viure.

—És estrany. Tan petit i que s'agafe amb tanta força al dit. Sí, Martí, seràs una criatura forta —parlava al nou nat—. Ets fort i seràs un bon artesà. Espere que podràs treballar en pau i en llibertat.

Va agafar l'embolcall de tela amb el seu fill i va entrar corrents a la cabana per veure Maria.

Pel finestró de la petita estança s'albirava la llum del sol que volia eixir entre les muntanyes de l'horitzó. Mentre els núvols es retiraven i començava a dibuixar-se un formidable arc de Sant Martí que es perdia fins a l'altra banda dels Pirineus. Qui sap fins on arribaria!